

IN MEMORIAM

U proteklom razdoblju ovaj je svijet napustilo nekoliko poznatih speleologa, naših dragih

prijatelja iz Slovenije, Dušan Novak, Peter Habič i France Habe. Nekoliko riječi o svakome od njih.

Dušan Novak

(27.07.1931. - 21.09.1998.)

Jedini počasni član SO HPD "Željezničar" iz druge države bio je Dušan Novak. Rodio se u Ljubljani, gdje se školovao. Diplomirao je geologiju 1956, a doktorsku titulu stekao je 1973. u Zagrebu obranom rada "Hidrološka rajonizacija slovenskog krasa". Najdulje je radio u Geološkom zavodu u Ljubljani (od 1973. do 1992.), odakle je otišao u mirovinu. Umro je u 68. godini života u Ljubljani.

Speleologijom se počeo baviti 1949. upisom u Društvo za raziskovanje jam Slovenije u Ljubljani, a od 1954, kada je osnovana Jamarska sekcija u PD "Željezničar" u Ljubljani, bio joj je pročelnik do 1959. i potom član do smrti. Obavljao je razne dužnosti u Jamarskoj zvezi Slovenije i Savezu speleologa Jugoslavije, a bio je i urednik časopisa Naše jame (punih 17 godina). Sudjelovao je na brojnim speleološkim istraživanjima i speleološkim skupovima. Napisao je više od 600 stručnih i znanstvenih radova, članaka, vijesti, izvještaja i osvrtu. Za svoj rad nagrađen je najvišim društvenim odličjima, te odličjima JZS, SSJ i državnih organa, jer je bio vrstan stručnjak - hidrogeolog i speleolog, poštovan od svojih kolega, te dobar prijatelj sa svim speleolozima.

Vežu s našim SO-om uspostavio je posredstvom Slavka Marjanca na I. jugoslavenskom speleološkom kongresu u Postojni 1954, ali se ta veza proširila i na ostale članove JS PD "Željezničar" u Ljubljani. Prvi rezultati te veze ostvareni su u zajedničkim istraživanjima špilja i jama u Lici 1956. i 1957. te istraživanjem Triglavskog narodnog parka 1956. Zbog te



suradnje SO PD "Željezničar" iz Zagreba proglasio je 1959. Dušana Novaka za svog počasnog člana.

Prijateljske veze održavane su između dvije udruge i poslije, druženjem na speleološkim skupovima, zajedničkim istraživanjima (npr. Brezna pri Gamsovi glavici) te sudjelovanjem na takmičenju u speleološkoj orijentaciji (npr. u Špilji u kamenolomu Tounj).

Dušan je dao velik doprinos popularizaciji našeg časopisa Speleolog objavljujući u njemu svoje članke i vijesti, te pišući vrlo lijepe osvrtu na naš časopis u slovenskim publikacijama Naše jame, Planinski vestnik i Proteus.

Vlado Božić

(11.01.1909. - 12.10.1999)

Kada sam se u jednom od prijašnjih brojeva našeg časopisa osvrnuo na osamdesetu godišnjicu života slovenskog speleologa dr. Franceta Habea, iznio sam sve osnovne podatke o njegovom životnom putu, od rođenja do gimnazijskog profesora i službenika Inštituta za raziskovanje krasa SAZU u Postojni. Žalosna vijest koja je stigla iz Slovenije bila je unatoč njegovoj visokoj životnoj dobi iznenađujuća, jer se svi mi stariji hrvatski speleolozi sjećamo velike Habeove vitalnosti i u njegovoj starosti. Ni u svojoj devedesetoj godini taj izuzetno marljivi čovjek nije stavio "točku" na sve svoje zamišljene planove, želje i aktivnosti. Iako je samo 22 godine života uživao kao umirovljenik, to je razdoblje - moramo priznati - bilo ispunjeno mnoštvom novih članaka, knjiga i drugih speleoloških aktivnosti.

Kao i mnogi od nas, svoju prvu ljubav za speleologiju i tamu podzemlja on doživljava već u svojim gimnazijskim danima. Na dnu šezdeset metara duboke i prostrane jame Gradišnice počinje otkrivati tajne slovenskog krasa, a kad je postao profesor, tu svoju ljubav za izuzetnosti površine i podzemlja Slovenije on prenosi na naraštaje svojih učenika. Među njima su se poslije našli i mnogi danas iskusni istraživači slovenskog krasa, prostorno ne velikog, ali poznatog kao klasični kras koji je izuzetno zanimljiv zbog svoje hidrološke i morfološke osobitosti te visinske razlike od izvora Timava uz razinu mora sve do ledenog bezdana uz rub Triglavskog ledenjaka na visini od gotovo 3000 metara.

Brojni objavljeni Habeovi radovi ostat će dio vrlo obimne bibliografije koju prikupljaju njegove slovenske kolege, a na policama knjiga i hrvatskih speleologa nalaze se brojna izdanja njegovih toliko puta ponavljanih izdanja Vodiča po Postojnskoj jami, po Škocijanskim jamama i ostalim speleološkim objektima diljem Slovenije. Zahvaljujući njegovu golemu znanju, entuzijazmu i upornosti, mnogi dijelovi slovenskog krasa postali su zaštićeni dijelovi Slovenije. O njihovoj vrijednosti i značaju pisao je i prezentirao ih u brojnim publikacijama, kako u granicama svoje domovine, tako i diljem Europe i svijeta. Za njega je bila vrijednost i neka napuštena stara vodenica na povremenom toku ponornice, kao i ledeni



ukrasi na otvoru neke jame što traju samo nekoliko hladnih dana. Njegov rad i aktivnost priznali su i uočili brojni speleolozi diljem svijeta i zato nije čudo što ga nalazimo kao predstavnika našeg Dinarskog krša na mnogim odgovornim dužnostima i u stručnim komisijama Međunarodne speleološke unije. Zaista - pravi čovjek na pravom mjestu.

Brojne je svjetski poznate speleologe doveo na prostor Dinarskog krša i bio pravi vodič i tumač pri njihovoj posjeti kršu Istre, Gorskog kotara, Like Dalmacije i jadranskih otoka, a dobro mu je bio poznat i krš Crne Gore i Makedonije. U Hrvatskoj je volio posjećivati Crveno i Modro jezero kraj Imotskog i naša Plitvička jezera, a kada je dolazio u Cerovačke pećine uvijek je negodovao što nemamo mogućnosti ni razumijevanje mjerodavnih institucija da se ove pećine uredi zaista onako kako one to i zaslužuju, te da se za njih osnuje - po uzoru na Postojnski Inštit za krš - slična institucija za proučavanje hrvatskog krša. Moramo priznati da se brinuo i o organizacijskom radu i ustroju među speleolozima Hrvatske, savjetujući kako najlakše koordinirati aktivnosti raznih grupa i interesa radi dobrobiti speleologije u Hrvatskoj. S mnogo razumijevanja, brige i gostoprimstva primao je u Postojni i diljem Slovenije speleologe iz Hrvatske, nastojeći da budu u što većem broju prisutni pri raznim međunarodnim manifestacijama koje su se kod njih organizirale.

Na njegov nagovor uz njegovu pomoć i sugestije sudjelovao sam u radu Simpozija o ledenjacima u tadašnjoj Čehoslovačkoj, i obišao mnoge speleološke objekte u Austriji i Mađarskoj.

Uvijek je bio ugodan sugovornik, vrstan poznavatelj speleološke problematike, vrstan propagator svih izuzetnosti slovenskoga krasa i krša naših Dinarida, o kojima je izlagao oduševljeno i tečno na nekoliko stranih jezika. Poznata je njegova uzrečica vezana uz fotografiranje: "Tko fotografira - dva puta živi". Ako je zaista tome tako, zbog više od desetak tisuća njegovih snimljenih dijapozitiva, ali i na tisuće objavljenih fotografija, njegov će "život" u našoj budućnosti trajati još i naredno stoljeće, jer iza svake te slike stoji njegovo radoznalo i oduševljeno oko.

Na stotine odličja što ih je dobio diljem svijeta u raznim prilikama za svoju speleološku aktivnost ispunjavaju sada vitrine u njegovoj radnoj sobi njegova stana u Vojkovoju 2 u Postojni. Sada ih čuva njegova životna pratiteljica udovica gđa Minka, te poželimo i njoj da uspomenu na Francetovo životno djelo sačuva što je moguće dulje, za sve njegove poštovatelje. Speleolozi Hrvatske zaista su izgubili istinskog prijatelja i dobrog poznavatelja naših krških izuzetnosti, pa trebamo nastojati da sjećanje na tog vrijednog čovjeka potraje mađu nama što je moguć duže. Dr. France Habe je to zaista i zaslužio. Neka mu je slava i velika hvala!

Dr. Srećko Božičević

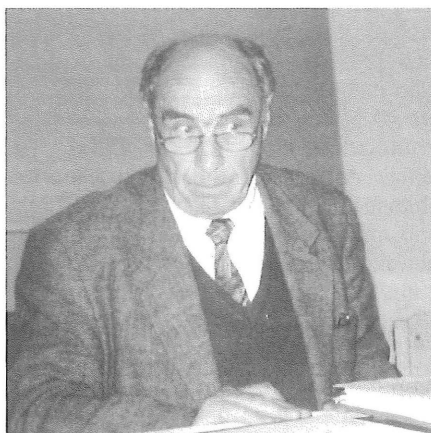
PETER HABIČ

(29.09.1934. - 24.12.1999.)

Nedugo poslije Dušana Novaka iznenada je umro i Peter Habič, hrvatskim speleolozima poznat s brojnih speleoloških skupova, na kojima je uvijek iznosio svoje stručne radove, aktivno sudjelovao u rješavanju raznih organizacijskih problema i razmjenjivao mišljenja na službenim i neslužbenim susretima.

Rođen je u Vrhniku a školovao se u Ljubljani, gdje je 1960. završio studij geografije i gdje se počeo baviti speleologijom. Po završetku studija počeo je sustavno proučavati slovenski kras, jer se već 1962. zaposlio u Institutu za raziskovanje krasa u Postojni, pa je 1964. i doktorirao obradom teme o visokogorskom krasu. Postupno je stekao viša znanstvena zvanja i 1989. postao redovni profesor fizičke geografije na Sveučilištu u Ljubljani. Od 1993. bio je i direktor Postojnske jame, s koje dužnosti je otišao u mirovinu.

Profesionalno, u Institutu i na Fakultetu, svestrano se bavio morfologijom krasa i hidrogeologijom, utjecajem klime na razvoj kraškog reljefa, špiljskim sedimentima, te, naravno, i speleološkim istraživanjima po cijeloj Sloveniji, ali i u inozemstvu (značajno je npr.



istraživanje u Grčkoj na Peloponezu). Objavio je više od stotinu opsežnih stručnih radova te više desetaka raznih popularnih članaka. Više je godina bio urednik ili član uredničkog odbora nekoliko slovenskih stručnih publikacija, npr. Naših jama, Geografskog vestnika, a najdulje visokostručnog časopisa Acta carsologica.

Vlado Božić